

VY_32_INOVACE_S2.3_ČJ.ročník.8.10

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

JAN NERUDA

1834 – 1891

v Praze

JAN NERUDA

- básník
- prozaik
- dramatik
- novinář
- literární a divadelní kritik
- literární generace májovců

V LETECH 1845–1857 ŽIL V ULICI OSTRUHOVÉ
(POZDĚJI PŘEJMENOVÁNA NA NERUDOVU) V DOMĚ U

DVOU

SLUNCŮ NA MALÉ STRANĚ

DOMOVNÍ ZNAMENÍ – U DVOU SLUNCŮ

ŽIVOTOPIS

- Pocházel z chudé rodiny – otec vysloužilý voják a matka posluhovačka
- Absolvoval gymnázium, nedokončil studia práv a filozofie
- Pracoval jako novinář v redakci Národních listů, Času, Květů
- Autor publicistického žánru fejeton (podepisoval je rovnoramenným trojúhelníkem)

OSOBNÍ ŽIVOT

- Žil osaměle, nikdy se neoženil
- Nejdlejší milostný vztah prožil s Annou Holinovou (jeho životní láska - věnoval jí některé básně).
- Měl přátelský vztah se spisovatelkou Karolínou Světlou.
- Hluboký vztah měl ke své mamince.

NERUDOVY LÁSKY

NERUDA BÁSNÍK

- jeho dílo tvoří základ novodobého českého básnictví
- **Hřbitovní kvítí (1858)**
- **Knihy veršů (1868)**
- **Písně kosmické (1878)**
- **Balady a romance (1883)**
- **Prosté motivy (1883)**
- **Zpěvy páteční (1896)**

NERUDA BÁSNÍK - PODROBNĚJI

- **Hřbitovní kvítí** – verše většinou pesimisticky laděné
- **Knihy veršů** – rozděleny do tří oddílů
- **Písně kosmické** – moderní životní pocit, víra v pokrok lidstva,
motiv kosmu souvisí úzce s rozvojem přírodních věd, (básně např. Jak lvové bijem o mříže, Seděly žáby v kaluži)
- **Balady a romance** – čtenářsky nejpritažlivější, (básně např.
Romance helgolandská, Romance o Karlu IV., Balada dětská)
- **Prosté motivy** – jedná se o jeho intimní deník. Život člověka přirovnává ke koloběhu ročních období. Jaro = mládí, léto
= dospělost, podzim = stáří, zima = smrt. Intimní, ale nesentimentální zpověď stárnoucího básníka
- **Zpěvy páteční** – posmrtně vydaná sbírka z nalezených básní,

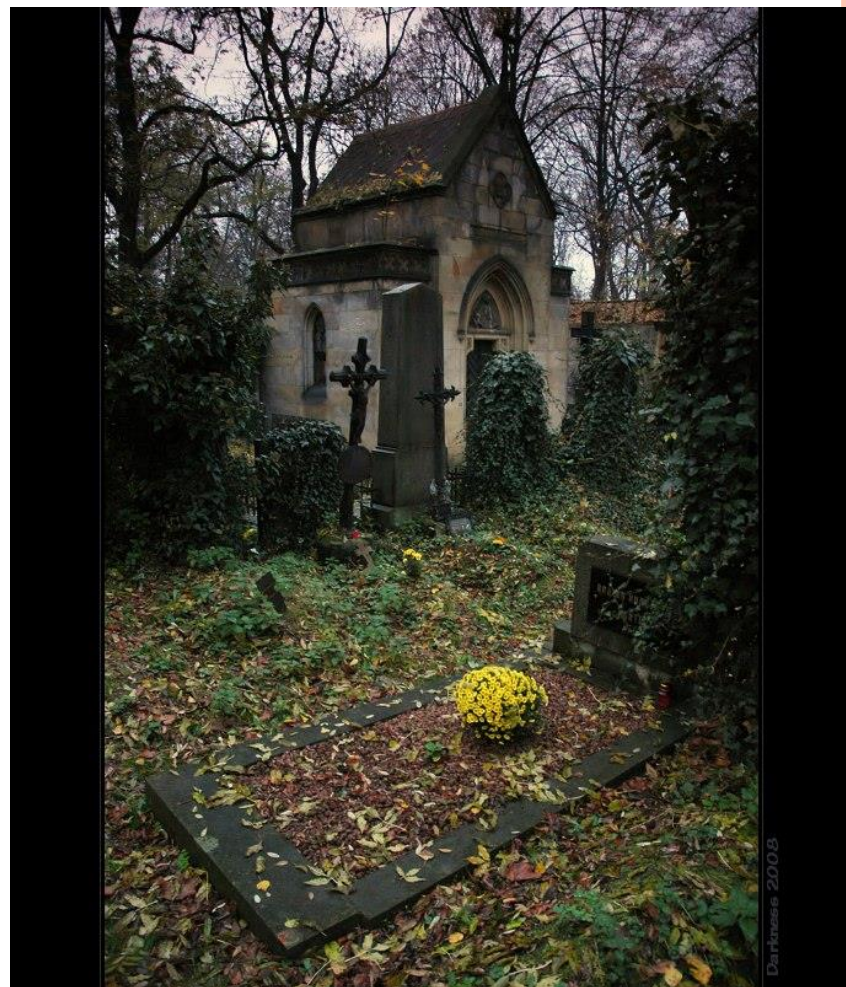
○ Knihy veršů

3 části

Matičce,

Vším jsem byl rád,

Dědova mísa

DĚDOVA MÍSA

V kamnech praská, dědek
každou chvíli
svadlé ruce sobě zahřívá,
kolo vrčí, syn si s prací pílí,
nádobu si z dřeva vyrývá.

Kolečko si divnou píseň šumí,
vnoučeti se očka kmitají -
"Hele, co náš táta všecko umí,
jak mu tříšťky z rukou létají!

Dřevo ukradl jsi v panském
lese -
komu děláš z něho koryto?
"Dědovi; - již se mu ruka třese,
nádobí už všechno rozbito."

"Nauč mne to!" - "Vida toho
kluka,
nač by tvá to ruka uměla?!"
"Až se tobě trásti bude
ruka,
koryto ti synek udělá!"

V kamnech praská, dědek
shrben pláče,
svadlé ruce syn mu zulíbá,
kolo mlčí, vnouče kolem
skáče -
"Táto, proč se kolo
nehýbá?"

BALADA

- lyricko-epická báseň s ponurým dějem a tragickým koncem
- jsou porušeny mravní principy, proto musí následovat trest
- balady mají rychlý dějový spád a bohatý, často zkratkovitý dialog
- SOCIÁLNÍ BALADA – tragický děj, konec je způsoben sociální nespravedlností / společenským zřízením, chudí x bohatí, problémy mezigenerační, mezilidské/

II

(Vzpomínka na Hálka.)

Tapení rybní. I oblohy
zdrá a žele jin práv,
a přede již s agátu před domem
vše listů žit v podzimí prst.

Sotna je na třech gauji
a sotna je u šev se sklons,
již tu goni sežlantlé listů do
jall zlavany! do štr se vont.

Zamýšlen dřívem se otmem ven
a ohu jin se, padoban věch —
musel to přede být pětka jen,
když v čer tu puchnou dny poslední
tall v plníka' gáři, tall v spěchu!

JAN NERUDA PROSTÉ MOTIVY

NSKÝ
EL

Zpěvy páteční

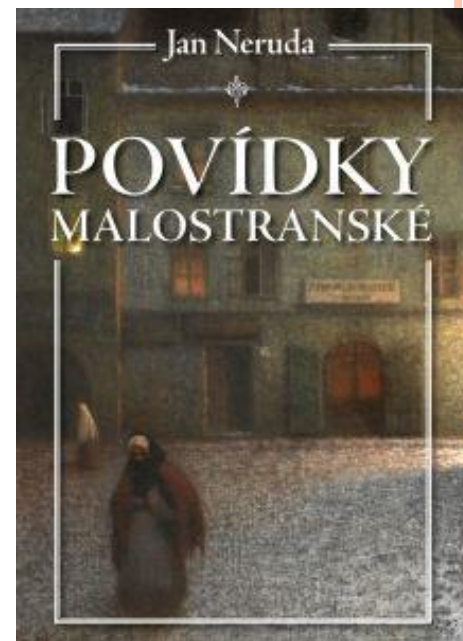
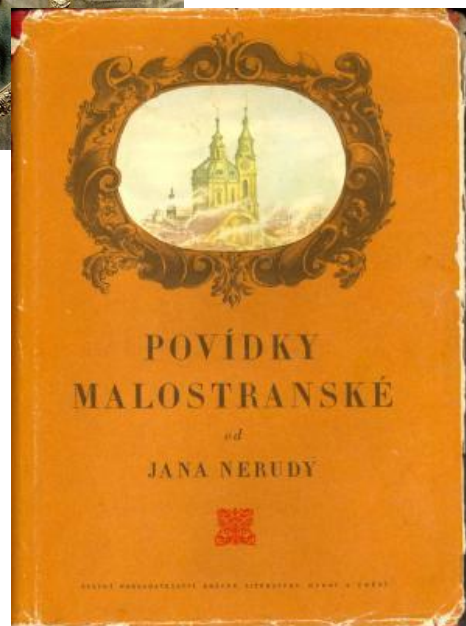
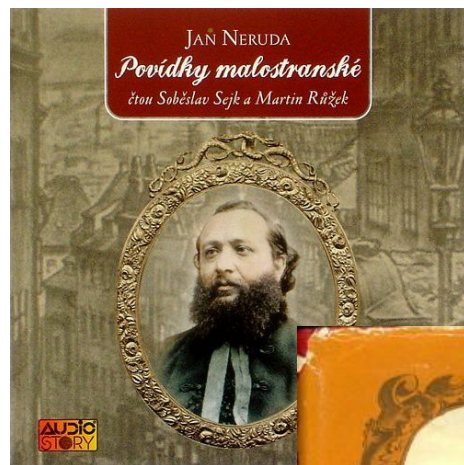
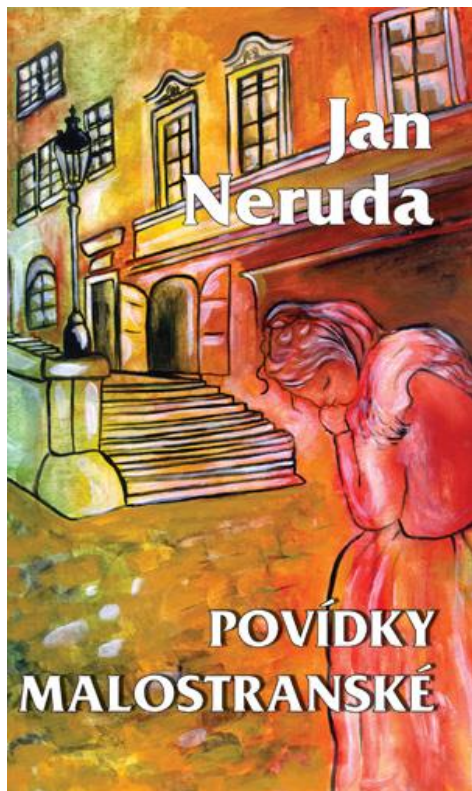
Jan Neruda

www.neruda.cz

NERUDA PROZAİK

MALOSTRANSKÉ POVÍDKY (1878)

MALOSTRANSKÉ POVÍDKY

- 13 povídek
- Zachycuje život na Malé Straně kolem roku 1848 – v době svého dětství a mládí.
- Zobrazil postavy, které znal osobně nebo z vyprávění.
- Nejznámější povídka Hastrman.

DOPLŇ CHYBĚJÍCÍ ČÁSTI NÁZVŮ POVÍDEK A NÁZVY CHYBĚJÍCÍCH POVÍDEK

Týden v ..... domě
Pan Ryšánek a .....
Přivedla.....na mizinu
O měkkém ..... paní Rusky
Večerní .....
Doktor .....
Jak si pan .....pěnovku

DALŠÍ POVÍDKY

- Hastrman
- U tří lilií
- Svatováclavská mše
- Jak to přišlo, že dne 20. srpna 1849, o půl jedné s poledne, Rakousko nebylo rozbořeno
- Psáno o letošních Dušičkách
- Figurky

ÚKOL K MIMOČÍTANKOVÉ ČETBĚ

- Roztříd' slova (na další stránce) podle toho, ke které Nerudově povídce patří.

obchod

bankrot

pan Rybář

pan Heribert

vzkříšení

sebevražda

zelený frak

milodary

přijetí od rodiny

dýmka

cop

pan Vojtíšek

umrznutí

miliónová bába

pohřeb

sbírka kamenů

přistěhovalec

nevšímá si lidí

klobouk nad

hlavou

osudný pád

pomluvy

Poldýnka

NERUDA NOVINÁŘ

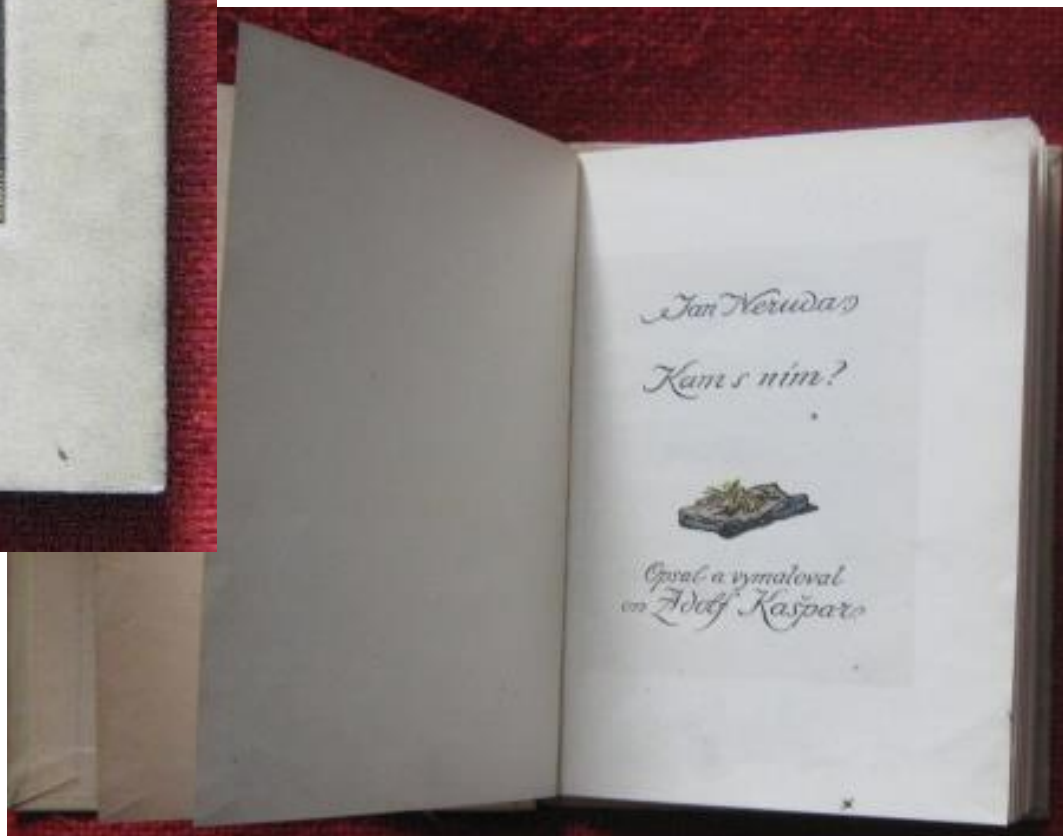
- vynikající postřeh, dokázal „vyhmátnout“ podstatu problému
- nebyl mu cizí vtip a satira
- během svého života napsal 2000 fejetonů, podepisoval je rovnoramenným trojúhelníkem
  - **Studie, krátké a kratší (2 svazky)**
  - **Žerty hravé i dravé; Menší cesty; Obrazy z ciziny**
- *Kam s ním, První máj 1890, Trhani*

FEJETON

- z franc. feuilleton = lístek, který se nejprve přidával jako příloha k novinám, později se umisťoval do spodní části novinové stránky – jako podčárník
- kratší publicistický útvar
- zaměřený na aktuální společenské nebo kulturní téma
- napsán je poutavě a vtipně
- autor je subjektivní a vychází z vlastních zážitků

J. NERUDA: KAM S NÍM - ÚRYVEK

- Byl čtenář už někdy ráno na ulici? Já nechci čtenáře urazit, já vím, že čtenář je nóbl a nemá zapotřebí, aby vstával před devátou - no ale náhoda! A když tedy náhoda ho vyvedla někdy z domu dřív, zajisté že sobě při známém svém bystrozraku povšimnul, že na ulici jsou nejen lidé, nýbrž i věci, jichž tu jindy nevidáme. Jakož také při známé jeho duchaplnosti není pochyby, že v těch lidech a věcech, hlavně ale o těch věcech pak přemítal. Někde u domu stojí starý džbán. Někde na pokraji chodníku zdrátovaná bandaska. Někde uprostřed ulice leží pekáč. Jak tam přišly ty věci? Vyšly si za noci z nestřežených polic a netrefily pak domů, když se rozbřeslo ráno? Ztratily nějakou náhodou, při ranním nakupování, svou kuchařku a čekají teď zde jako dobře vycvičený pes, který osamotněv usedne třeba doprostřed cesty a ohlíží se, až si ho pán zase najde? - Nuž dobře. Teď se mluví o choleře a o přípravách na ni - prosím čtenáře aby mne nevyrušoval, aby se neptal, jak že to souvisí spolu - jen ať mne nechá klidně psát a psát, na konec se přece jen uvidí zase, že nemluví tak příliš hloupě. Tedy: mluví se o choleře. Co prý člověk má všechno dělat, aby jí zabráni. Především: čistota bytu je prý půl zdraví. Desinfekce vzduchu je prý také půl zdraví. Zdravé maso hovězí, telecí a vepřové je prý rovněž půl zdraví. Summa summarum, když se dá na všechny předpisy řádně pozor, je prý člověk v době cholery 2 1/2krát zdravější, nežli je vlastně zapotřebí. Proč bych ale nedal na všechny předpisy úpěnlivě pozor, když jsou a) k mému zdraví, b) když plnění předpisů ouředních člověka zároveň plní rozkoší nevýslovnou!? ...

KAM S NÍM - OBSAH

Spisovatel se rozhodne ze strachu před cholerou vyměnit slámu ve svém starém slamníku. Hospodyně Anča koupí novou slámu. Rozpáře látku, ale vyvstane problém, jak se zbavit staré slámy uprostřed Prahy na Malé Straně. Objemný odpad nelze umístit do jámy na smetí. Odmítne pomoci i obecní smetař. Ančin pokus slámu spálit skončí, když z komína letají jiskry do širokého okolí. Poradit nedokáží ani sousedky, strážník a posluha. Spisovatel vyrábí proto kornouty, ve kterých chce slámu postupně trousit po ulicích. Brzy je však jasné, že takto by bylo potřeba chodit několik měsíců. Situaci zachrání nakonec mlékařka, která si slámu ráda vezme, aby měla na podestýlání v chlévě.

○ Jan Neruda
zemřel v
roce 1891 v
57 letech

○ Pohřben je
na
Vyšehradě.

POUŽITÉ ZDROJE

- <http://web.nfa.cz/filmy/download/cs/85.pdfwww.zskunup.cz/files/1319298291-jan-neruda-i>.

<http://www.prostor-ad.cz/pruvodce/okolobrd/nknin/img/nerhol.jpg>

http://knihy.abz.cz/imgs/products/img_247906_main.jpg

http://nd02.blog.cz/071/853/4b6a5ff489_53230600_o2.jpg

http://www.fotoaparát.cz/g/08/11/09/585092_3ad71.jpg&imgrefurl=http://

<http://cs.wikipedia.org>

http://tanatex.cz/files/eshop/FOTOTAPETY/EXKLUSIVE/lux_vesmir.jpg

- **Autor:** Mgr. Irena Houbová
- **Vzdělávací oblast:** Český jazyk a literatura
- **Téma:** Jan Neruda – básník, prozaik, novinář
- **Ročník:** 8.
- **Datum vytvoření:** prosinec 2012

Anotace: Výkladová prezentace uvádí základní informace o životě a díle Jana Nerudy. Součástí prezentace jsou i dva texty a úkol k mimočítankové četbě

- **Metodické pokyny:** Tuto prezentaci lze využít k výkladu i opakování učiva
- **Pomůcky:** PC, dataprojektor, příp.tisk PL z prezentace

